

Format projectplan Sociale Voedseltuin

Leidraad voor een plan van aanpak

Gebruiksaanwijzing

Voor je ligt het algemene projectplan voor het starten van een Sociale Voedseltuin. Dit document kan je gebruiken als leidraad voor je eigen plan van aanpak. Een plan van aanpak kan je erg helpen in het delen van je verhaal met mogelijke samenwerkingspartners en bijvoorbeeld de gemeente.

In dit document staan teksten die gebruikt zijn in andere plannen van aanpak en richtlijnen hoe je bepaalde onderdelen in kan vullen. Soms zijn deze wat specifiek en passen ze niet bij je eigen initiatief, buig het dan ook vooral om. Verder is dit document rijk aan informatie en uitleg. Heeft jouw plan van aanpak minder body nodig? Laat dan ook vooral stukken weg.

Als het goed is heb je voordat je bij dit product terecht bent gekomen, het document 'Roadmap naar een SV' doorlopen. Is dit nog niet gebeurd? Dan raden we dit aan nog te doen. In dit document zullen namelijk een aantal opties voorbijkomen die als inspiratie gebruikt kan worden. Welke je kiest hangt af van jouw eigen doel en de invulling die je zelf aan de tuin wilt geven. Mocht je een hybride tuin willen starten met een gedeelte commercieel, dan kan dat natuurlijk. Dit document focust zich niet op hoe je dit onderneemt, maar op de sociale invulling van je voedseltuin. Mocht je hier wel interesse in hebben, neem vooral contact met ons als Sociale Voedseltuinen Nederland op.

Uiteindelijk zijn er meerdere wegen die naar Rome leiden en kies vooral welk pad het best bij jou en je initiatief past. Maar waar wij ons vanuit Stichting Sociale Voedseltuinen Nederland op focussen is het volgende:

- Er wordt natuurinclusief geteeld, zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen, met een focus op biodiversiteit en een gezonde bodem.
- Naast het telen van voedsel heeft de Sociale Voedseltuin ook maatschappelijke doelen, zoals het tegengaan van armoede en eenzaamheid, het bevorderen van koopkracht, participatie en educatie.
- De tuin moet voldoende groot zijn om minstens 50 huishoudens van voedsel te voorzien, met een minimum deelname van 20% voor huishoudens die rond de armoedegrens leven.
- De tuin is een zelfoogsttuin. Huishoudens in een kwetsbare positie worden uitgenodigd om naar de Sociale Voedseltuin te komen en zelf hun groenten te oogsten.
- Oogsten bij de Sociale Voedseltuin is kosteloos voor huishoudens die rond de armoedegrens leven. Er wordt samengewerkt met hulporganisaties (zoals de voedselbank) of gemeenten om de impact te vergroten en de behoefte van deelname te bepalen.
- De Sociale Voedseltuin werkt samen met de gemeente, speelt een rol in het sociale of participatiebeleid of is dit momenteel aan het vormgeven.
- Er wordt transparant gewerkt, zowel financieel als organisatorisch.
- De inzet van professionals, zoals een tuinder of sociaal werker, is een belangrijk element.
- Een onafhankelijk orgaan, zoals een bestuur, houdt toezicht en is financieel verantwoordelijk. Bij voorkeur heeft de tuin de status van stichting met een ANBI-status.
- Jaarlijks brengt de Sociale Voedseltuin een rapport uit over de resultaten en de financiële verantwoording.

We hopen dat dit document je gaat helpen in jouw weg naar het realiseren van je Sociale Voedseltuin. Succes!

Inhoud

Inhoud	4
Inleiding	5
<i>Sociale voedseltuin</i>	5
<i>Beschrijving van het probleem</i>	5
<i>Stichting Sociale Voedseltuinen Nederland</i>	6
<i>Waarom dit werkt</i>	6
Beschrijving aanpak	8
<i>Bewezen aanpak en opschaling</i>	8
<i>Gezamenlijke verantwoordelijkheid; Ondernemers, overheid en zorgverzekeraar</i>	9
<i>De kracht van sociale voedseltuinen</i>	9
<i>Duurzame verandering</i>	9
<i>Uitrol [naam gemeente/ plaats]</i>	10
Plan van Aanpak	11
<i>Locatie van de tuin</i>	11
<i>Doelen van de Sociale Voedseltuin in [naam plaats]</i>	12
<i>Samenwerkingsorganisaties</i>	14
<i>Activiteiten</i>	15
<i>PR en communicatie</i>	16
<i>Organisatie</i>	16
<i>Bijhouden van resultaten</i>	18
.....	20
Financiën	21
<i>Investeringsbegroting van Sociale Voedseltuin [naam initiatief]</i>	21
<i>Exploitatiebegroting van de Sociale Voedseltuin</i>	22
Bijlage Tabellen begroting	24
Links en media	26
<i>Links</i>	26
<i>Tv</i>	26
<i>Geschreven media</i>	26

Inleiding

De aanpak van de Sociale Voedseltuin heeft al bewezen succesvol te zijn in andere regio's. Dit projectplan is gericht op het opstarten en exploiteren van een sociale voedseltuin in *[naam gemeente/ plaats]*.

Sociale voedseltuin

In de huidige tijd waar economische fluctuaties zoals inflatie en stijgende energieprijzen dagelijkse realiteit zijn, wordt het voor steeds meer huishoudens een uitdaging om gezonde voeding te bekostigen. De Sociale Voedseltuin draagt bij aan deze uitdaging door niet alleen kosteloos essentiële voeding aan te bieden maar ook door te functioneren als centra voor sociale verbinding en educatie. Het biedt een duurzame oplossing voor voedselonzekerheid en sociale uitdagingen binnen *[naam gemeente/ plaats]*. De integrale aanpak is ontwikkeld om de gezondheid, welzijn en vitaliteit van huishoudens in een kwetsbare positie in de regio te verbeteren door hen op een actieve wijze toegang te geven tot verse, onbespoten groenten, fruit, aardappelen en kruiden; via een sociale voedseltuin.

Een sociale voedseltuin is een professionele tuin waar groenten en fruit worden geteeld, grotendeels bestemd voor mensen met een beperkt inkomen. Maar het is veel meer dan alleen een tuin: het is een plek van ontmoeting, ondersteuning en betekenisvol werk. De tuinen verbinden mensen met elkaar én met de natuur, en vormen zo een krachtig antwoord op armoede, eenzaamheid en uitsluiting.

Beschrijving van het probleem

Gezonde voeding is al jaren duurder dan ongezonde voeding en deze trend zet zich alsmaar door. Wie beperkte financiële middelen heeft, eet noodgedwongen ongezonder, een ontwikkeling die overgaat van generatie op generatie. Met alle gevolgen van dien. Deze (kans)ongelijkheid heeft extra impact op mensen die al niet veel te besteden hebben. De ongezonde keuze die overblijft verbetert de gezondheid niet (suikerziekte, obesitas, depressie). Daarnaast is het meeste voedsel wat in de supermarkt aangeboden wordt negatief. Het is aangetoond dat financiële stress ook de mentale ruimte om gezonde en bewuste keuzes maakt verkleint. Het huidige systeem maakt de gezonde en goede keuze niet het meest voor de hand liggend.

Verder heeft financiële stress een sterk negatief effect op het welzijn van mensen. Het leidt tot verhoogde slaapproblemen en gezondheidsproblemen, zoals hoge bloeddruk en depressie. Mensen kunnen zich ook sociaal geïsoleerd voelen, omdat ze zich schamen voor hun financiële situatie en sociale activiteiten vermijden. Met een neerwaartse spiraal tot gevolg (werkeloosheid, uitzichtloosheid), uiteindelijk leiden deze effecten tot hogere maatschappelijke- en zorgkosten.

In *[naam provincie]* leven bijna *[aantal]* mensen in armoede, waarvan bijna *[aantal]* kinderen. Het Rode Kruis moet op steeds meer plekken in Nederland (een van de rijkste landen ter wereld) voedselhulp verlenen. Eerder al begon het Rode Kruis met het uitdelen van ontbijttassen in de

provincies Friesland en Utrecht. Naar schatting van het Rode Kruis zitten er momenteel zo'n 400.000 mensen in onzichtbare voedselnoed.

Ook voedselbanken hebben steeds meer moeite om verse groenten en fruit in hun pakketten te krijgen, mede doordat supermarkten steeds meer acties inzetten om 'verspilling' tegen te gaan. Dit betekent dat voor de cliënten van de voedselbank gezond eten niet altijd mogelijk is. Het is zorgelijk dat voedselbanken meer en meer afhankelijk worden van voedselgiften van supermarkten die, vanuit commercieel oogpunt, steeds vaker afwegingen maken die leiden tot een beperkter en ongezonder aanbod bij de lokale voedselbank.

Armoede en de gezondheidskloof

De kern van het probleem is juist dat kwetsbare gezinnen veel baat bij gezond voedsel hebben. Een ongezond dieet kan leiden tot gezondheidsklachten zoals obesitas, suikerziekte en depressie, minder participatie en geluk. Kinderen verdienen een gezonde start; ongezonde eetgewoonten op jonge leeftijd kunnen levenslange fysieke en mentale gevolgen hebben.

Stichting Sociale Voedseltuinen Nederland

De Stichting Sociale Voedseltuinen Nederland speelt een verbindende en ondersteunende rol voor de lokale initiatieven. Het is een landelijke stichting die ontstaan is vanuit de eerste Sociale Voedseltuinen in Nieuwehorne, Darp en Oosterwolde. Het doel van de landelijke stichting is om het opschalen van Sociale Voedseltuinen in de rest van Nederland en bestaande initiatieven een platform te bieden en verder te helpen. Zo helpt de stichting bij het versterken en opzetten van de professionele basis van sociale voedseltuinen door kennis, begeleiding en een netwerk aan te bieden. Initiatiefnemers kunnen rekenen op advies bij fondsenwerving, teeltvragen en samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Daarnaast organiseert de stichting netwerkdagen, kennisuitwisseling en biedt ze coaching/ intervisie.

Door duidelijke richtlijnen en jaarlijkse rapportage zorgt de stichting voor kwaliteit en transparantie binnen het netwerk. Lokale initiatieven staan er zo niet alleen voor: ze maken deel uit van een groeiende landelijke beweging die samen werkt aan een socialer en duurzamer voedselsysteem; een landelijke motor om het lokaal verder te brengen.

Waarom dit werkt

De kracht van sociale voedseltuinen schuilt in hun eenvoud én hun complexiteit: het is een laagdrempelig concept met diepe maatschappelijke wortels. Door voedselproductie te koppelen aan sociale doelstellingen en professionele organisatie, ontstaan er plekken waar niet alleen voedsel maar ook mensen tot bloei komen.

Met steun van Stichting Sociale Voedseltuinen Nederland kunnen tuinen leren van elkaar, gezamenlijk opkomen voor belangen en bouwen aan een beweging waarin solidariteit, duurzaamheid, gezondheid en gelijkheid centraal staan.

Wil je meer weten of zelf bijdragen? Kijk op: <https://socialevoedseltuinen.nl> of neem contact met ons op via email: info@socialevoedseltuinen.nl

Dit twee paragrafen hierboven zijn slim om toe te voegen aan je eigen Plan van Aanpak. Licht specifiek toe dat je als Sociale Voedseltuin met ons samenwerkt en van plan bent om 'partnertuin' te gaan zijn. Dit geeft organisaties een positief beeld van jouw initiatief en geeft herkenbaarheid.

Beschrijving aanpak

Dit gedeelte is constant in ontwikkeling en is te vinden op de website. Mocht je het onderstaande hoofdstuk willen gebruiken om bijvoorbeeld je aanvraag voor een bepaald fonds of verhaal richting een gemeente te onderbouwen en opzoek zijn naar actuele informatie. Kijk voor cijfers ook op: <https://socialevoedseltuinen.nl/> of neem contact op via info@socialevoedseltuinen.nl.

Op dit moment zorgen *[aantal]* Sociale voedseltuinen verspreid in *[provincies]* ervoor dat *[aantal]* huishoudens die onder de armoedegrens leven, wekelijks verse, onbespoten groenten, fruit, aardappelen en kruiden krijgen.

De tuinen van Sociale Voedseltuinen Nederland richten zich op het structureel verbeteren van de gezondheid en het welzijn van huishoudens in de laagste inkomensgroepen door deze groenten gratis ter beschikking te stellen en door mensen in beweging te krijgen. Naast onze structurele levering aan de voedselbank, komen gezinnen ook wekelijks hun groenten bij ons zelfoogsten. Dat betekent dat ze letterlijk in beweging komen, vaak samen met hun kinderen ervaren ze direct waar hun groenten vandaan komen. De praktijk laat zien dat ze er daardoor dichterbij voedsel komen te staan en (aangemoedigd door elkaar) gezonder gaan eten. Daarnaast worden ze uitgenodigd mee te helpen op de tuin, waar ze andere mensen ontmoeten en gezond actief bezig zijn in de buitenlucht. Er worden bijvoorbeeld recepten uitgewisseld, gebruikers helpen elkaar door te carpoolen en voor elkaar te oogsten wanneer iemand verhinderd is. De sociale voedseltuinen hebben, naast het verstrekken van verse onbespoten groenten, ook een sociale functie die de sociale cohesie versterkt.

Onze sociale voedseltuinen dragen dan ook direct bij aan de kwaliteit van leven van mensen, door het verbeteren van de gezondheid, het verminderen van ongelijkheid, het bevorderen van participatie en het stimuleren van voedselzekerheid en -educatie. Kwetsbare huishoudens komen op een laagdrempelige manier in aanraking met veel aspecten die hun gezondheid bevorderen.

Bewezen aanpak en opschaling

Het succes en de bewezen aanpak van onze voedseltuinen heeft geleid tot interesse bij andere gemeenten in Nederland, op plekken waar ook sprake is van (voedsel)armoede. Zij zien de bewezen aanpak van de voedseltuinen als concrete mogelijkheid om ook actief bij te dragen aan het welzijn van de laagste inkomensgroepen. Meerdere gemeenten, hebben aangegeven onze aanpak voor te staan en beleidsruimte te willen creëren voor de implementatie van een sociale voedseltuin in de betreffende gemeente. Een mooi voorbeeld hiervan is de gemeente Heerenveen, die structureel financieel bijdraagt aan Sociaal en Vitaal Nieuwehorne.

Daarnaast is er vanuit de provincie Drenthe op dit moment een subsidievestrekking voor Sociale Voedseltuinen Nederland om op te schalen van twee naar vijf Sociale Voedseltuinen, met als doel om in 2027 500 kwetsbare huishoudens te voorzien.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid; Ondernemers, overheid en zorgverzekeraar

Het aanpakken van de sociale uitdagingen waarmee Nederland te maken heeft, vraagt om radicale systeemoplossingen. Deze uitdagingen zijn vaak complex en diepgeworteld in de structuur van onze samenleving, waardoor eenvoudige of kortetermijnoplossingen niet volstaan. De aanpak van sociale voedseltuinen illustreert dit principe effectief. We streven naar het adresseren van meerdere sociale vraagstukken tegelijkertijd, zoals voedselzekerheid, sociale inclusie en gezondheidsbevordering. Om deze redenen is de financiering en ondersteuning van sociale voedseltuinen een gedeelde verantwoordelijkheid. De financiële en operationele structuur van sociale voedseltuinen is een samenwerking tussen diverse partijen: de overheid, het bedrijfsleven en zorgverzekeraars.

De gezamenlijke steun van deze partijen weerspiegelt een integrale benadering van maatschappelijke uitdagingen, waarbij economische, sociale en gezondheidsaspecten worden aangepakt.

- Overheid: Bevordert sociale cohesie, vermindert armoede en stimuleert lokale economieën, passend bij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Bedrijfsleven: Ondersteunt duurzaamheidsdoelstellingen en toont maatschappelijke betrokkenheid. Niet alleen doneren, maar echt inhoudelijk betrokken maatschappelijk verantwoord ondernemen anno nu.
- Zorgverzekeraar: Investeren in preventieve gezondheidszorg door gezonde voeding te promoten, wat kan leiden tot lagere gezondheidszorgkosten.

De kracht van sociale voedseltuinen

Sociale voedseltuinen onderscheiden zich op drie vlakken:

- Sociaal: Door het betrekken van mensen met een laag inkomen, het bieden van gratis verse producten en het creëren van een warme, veilige plek voor ontmoeting, dragen de tuinen bij aan sociale cohesie, participatie en welzijn.
- Ecologisch: Er wordt geteeld zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen, met aandacht voor biodiversiteit en een gezonde bodem. De tuinen zijn natuurinclusief en laten zien hoe landbouw in balans met de omgeving eruitziet.
- Professionaliteit: Hoewel vrijwilligers essentieel zijn, draait het succes van een sociale voedseltuin ook op vakmanschap, structuur en inbedding in (lokaal)beleid en organisaties. Professionele tuinders, sociaal werkers en structurele ondersteuning van de gemeente zorgen voor kwaliteit, continuïteit en impact.

Duurzame verandering

We bevinden ons op een cruciaal kantelpunt binnen ons armoedebeleid en de strijd voor voedselzekerheid. Als initiatiefnemer zijn we overtuigd van de transformatieve kracht van een Sociale Voedseltuin, die substantieel bijdraagt aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en

essentieel is voor de versterking van het gemeentelijk sociaal beleid. De tijd van oppervlakkige interventies is voorbij; het is nu tijd voor een daadkrachtige, integrale benadering die werkelijke, duurzame verandering teweegbrengt in het leven van de meest kwetsbare inwoners in [naam gemeente/ plaats].

Uitrol [naam gemeente/ plaats]

De aanpak van de Sociale Voedseltuin heeft al bewezen succesvol te zijn in andere regio's. Dit projectplan is gericht op het opstarten en exploiteren van een sociale voedseltuin in [naam gemeente/ plaats]. Door samenwerking met lokale bedrijven, zorgverzekeraars en de gemeente, wordt de benodigde financiële en operationele ondersteuning verkregen. Dit zorgt voor een solide basis om de sociale voedseltuin duurzaam te exploiteren. Ook willen we dit in samenwerking met Stichting Sociale Voedseltuinen Nederland opzetten.

Plan van Aanpak

In dit hoofdstuk gaan we in op de locatie van de Sociale Voedseltuin en hoe wij als organisatie het meeste uit deze mooie plek willen halen. Ook staan we stil bij onze doelen en hoe wij deze willen gaan bereiken.

De invulling van dit hoofdstuk is locatie, doel en context afhankelijk.

Locatie van de tuin

Heb je al een locatie? Beschrijf deze dan hier. Denk hierbij aan de volgende punten:

- 1) Geografische ligging, benoem de letterlijke plek

- 2) Oppervlak perceel en beoogd effectief teeltoppervlak

- 3) Welke nodige componenten op het perceel wil je hebben en zijn deze er al? Denk aan:
 - Parkeergelegenheid (verhard) voor autos'en fietsen van minimaal
 - Tunnelkassen
 - Irrigatie systeem
 - Opslag locatie ten behoeve van materialen
 - Ontmoetingsplek voor vrijwilligers en deelnemende gezinnen
 - Basisvoorzieningen voor drinkwater en elektra

- 4) Heb je een schets? Voeg deze dan hier toe.

- 5) Teeltplan.

- 6) Is je sociale voedseltuin onderdeel van een bestaand initiatief zoals een zorgboerderij, een stichting of een agrarisch bedrijf (BV.) benoem dat hier ook.

Het kan zijn dat je juist nog op zoek bent naar een locatie. Gebruik het bovenstaande dan als inspiratie. Neem ook een kijkje op de kennisbank van Sociale Voedseltuinen Nederland bij 'wegwijs in grond en regelgeving'. Dit helpt je op weg om een geschikt stuk grond uit te zoeken en te beoordelen.

Doelen van de Sociale Voedseltuin in *[naam plaats]*

Gezond eten voor iedereen

Vanaf *[jaartal]* willen wij in *[plaats Sociale Voedseltuin]* een sociale voedseltuin exploiteren. Deze tuin gaat structureel bijdragen aan de gezondheid en welzijn van inwoners van de gemeente die rond moeten komen van een minimaal inkomen. De tuin voorziet (van de lente tot en de winter) tot *[aantal]* huishoudens (+/- *[aantal]* personen) wekelijks van voldoende onbespoten groenten, fruit, aardappelen en kruiden voor meerdere gezonde maaltijden per week.

(Voedsel)educatie

Voedsel educatie is een essentieel onderdeel van het succes van de sociale voedseltuin. Op een laagdrempelige, informele manier worden mensen geïnspireerd om gezond te eten en gemotiveerd om in beweging te komen en elkaar te ontmoeten. De tuin is de plek waar dit allemaal samenkomt.

Bij het oogsten en verstrekken van de groenten geven we ook handvatten om hiermee gezonde, budgetvriendelijke maaltijden te maken. De recepten, tips en trucs kunnen gezinnen via een speciaal ontwikkelde app gemakkelijk en snel vinden. In deze app staan de groenten die die week te oogsten zijn, waar ze staan en wat je er mee kan maken. Alles is afgestemd op de oogst en het seizoen en het budget.

Tijdens het oogsten op de tuin zijn er altijd medewerkers en vrijwilligers beschikbaar om uitleg te geven over de groenten en tips te geven wat je er mee kan maken.

(Basis)scholen in de omgeving worden actief uitgenodigd op de tuin, onder andere via de gemeentelijke welzijnsorganisatie. Met deze aanpak hebben andere Sociale Voedseltuinen zoals Sociaal en Vitaal in Nieuwehorne al ruime ervaring. De kinderen komen op de tuin en samen gaan we actief in de tuin aan de slag. Denk aan activiteiten zoals helpen met aardappels oogsten, kookworkshops op de tuin, samen pompoensoep maken etc. Het doel is, om kinderen van jongs af aan op een leuke, laagdrempelige en creatieve manier kennis te laten maken met gezond eten.

Participatie en beweging

Naast betaalde krachten, zijn vrijwilligers een essentieel onderdeel van de sociale voedseltuin. Er werken meestal tussen de 10 en 50 vrijwilligers mee in de tuin. De reden dat zij dit doen, varieert meestal van gezond buiten aan de slag willen tot het opdoen van (werk)ervaring of sociale contacten.

De doelgroep van de sociale voedseltuin wordt uitgenodigd om mee te komen helpen op de tuin. Dit is vrijwillig en nooit een verplichting om groenten te ontvangen. Toch leert de ervaring dat mensen het leuk vinden om mee te helpen. Dit draagt bij aan de fysieke gezondheid maar zeker ook de mentale gezondheid. Mensen komen letterlijk en figuurlijk in beweging en vinden een sociaal vangnet bij de betrokken mensen.

Bieden van een fijne plek

De Sociale Voedseltuin moet voor haar deelnemers een fijne plek zijn om te komen. De drempels om deel te nemen zijn zo laag als we ze kunnen maken. Zo loopt er een professional op de tuin die onderlegt is met kwaliteiten van een sociaal werker. Deze zorgt voor een veilige sfeer en biedt een luisterend oor voor wie dit nodig heeft. Ook is er natuurlijk altijd ruimte om een kop koffie of thee met elkaar te drinken.

Gezonde bodem, gezonde omgeving, gezonde groenten, gezonde mensen

Een gezonde bodem is essentieel om groenten te verbouwen die vol zitten met voedingsstoffen en vitamines. Daarom werken alle sociale voedseltuinen zoveel mogelijk samen met de natuur: We gebruiken geen kunstmest of bestrijdingsmiddelen en dragen bij aan de biodiversiteit van de omgeving. We streven naar een natuurlijk evenwicht door vogels en insecten naar de tuin te trekken. Dit doen we bijvoorbeeld door het planten van inheemse bloemen en het plaatsen van insectenhôtels.

Samenwerkingsorganisaties

Onderstaande tabel zijn voorbeelden van organisaties en hoe andere Sociale Voedseltuinen deze de samenwerking vormgeven. Zet in deze tabel welke organisaties je al contact mee hebt of wil hebben en op welke manier de samenwerking er dan uit ziet.

Organisatie	Samenwerkingsvorm
Lokale gemeente <i>[naam]</i>	Vast aanspreekpunt voor zaken rondom ruimtelijke ordening etc. (Structurele) financiële bijdrage. Doorverwijzing kwetsbare gezinnen naar de Sociale Voedseltuin.
Welzijnsorganisatie: <i>[naam welzijnsorganisatie]</i>	Actieve doorverwijzingsrol. Gaat met mogelijke deelnemers mee naar de tuin om ze te introduceren.
Stichting Leergeld (of andere hulporganisatie)	Kunnen een uitnodiging om naar de tuin te komen bekendmaken binnen hun deelnemers/ klanten.
LEADER	Kan geld bij aangevraagd worden voor dekking van begroting.
Lokale ondernemers en bedrijfsleven <i>[naam organisaties]</i>	Financiering, mogelijke afnemers van groenten als er een commercieel deel bij de Sociale Voedseltuin zit. Ook kunnen ondernemers met materiaal in-kind bijdragen.
(basis-)School <i>[naam]</i>	Klassen uitnodigen om langs te komen. Groenten leveren voor (kook) workshops.
Voedselbank <i>[plaats]</i>	Kunnen een actieve rol hebben in het betrekken van oogsters. Ook kunnen ze groenten van de Sociale Voedseltuin in de pakketten.
Buurthuis	Bron van vrijwilligers, lokale inbedding
<i>[Evt. eigen bedrijf]</i>	Als je een agrarisch bedrijf hebt kun je hier materiaal o.i.d. vanuit gebruiken.

<i>Kerkelijke organisatie [naam]</i>	De lokale kerkelijke organisaties staan vaak ook goed in contact met de doelgroep.
<i>De Bibliotheek</i>	Middels verschillende programma's (laaggeletterdheid) van de regionale en lokale bibliotheken, kan deze organisatie ook in contact staan met de doelgroep.

Activiteiten

Om de gestelde doelen te behalen willen wij als Sociale Voedseltuin een aantal activiteiten structureel op de tuin aan gaan bieden. Deze zullen veelal in gezamenlijkheid met bestaande organisaties georganiseerd worden. Deze partijen zijn eerder al genoemd onder het kopje 'samenwerkingsorganisaties'.

Activiteit	Vormen	Uitleg
Distributie groenten aan 250 huishoudens	Zelfoogst door deelnemers (100 h.h) Uitgifte aan voedselbank (120 h.h.) Evt. uitgifte oogstpakketten (30 h.h) Evt. Commerciële afnemers	In totaal voorziet de tuin 250 huishoudens (h.h) van voedsel. Er zijn vaste afspraken met de voedselbank en overige afnemers.
Oogstmomenten	Oogstmoment voor voedselbank door vrijwilligers 2x oogstmomenten voor zelfoogsters per week	Samen met vrijwilligers van de tuin en de voedselbank oogsten we voor de voedselbank. Tijdens de oogstmomenten van deelnemers zorgen we ervoor dat oogstlijsten klaarliggen en maken we er een gezellig moment van.
Educatie	Kookworkshop voor deelnemers; Wat kun je met deze groente? Snuffelochtend met basisschool Workshops plantverzorging Leer elkaar wat; deelnemers leren elkaar iets waar ze goed in zijn	Educatie vindt al plaats door aanwezig te zijn op de tuin. Verder organiseren we minstens vier keer per jaar een activiteit zoals hiernaast uitgelicht.
Sociaal	Vrijwilligersevenement NL-doet Oogstmomenten Open dagen/ ontvangen gasten	We zijn een Sociale Voedseltuin voor minima, maar vinden dat iedereen die wil zijn steentje mag bijdragen.

PR en communicatie

Het primaire doel is het bereiken van onze kerndoelgroep (huishoudens die rond of onder de armoedegrens leven) zodat er bewustwording is van het project en hoe ze zich kunnen aanmelden om te komen oogsten.

Anderzijds willen we dat onze stakeholders zich bewust zijn van de positieve impact van de sociale voedseltuinen op gezondheid, sociale cohesie, participatie en duurzame landbouw.

Het doel is dat mensen actief participeren, hetzij als vrijwilliger, hetzij door financiële of materiële steun. We willen duidelijk maken dat de sociale voedseltuinen een essentiële rol spelen in de strijd tegen voedselarmoede en in het bevorderen van een gezonde levensstijl.

Door het actief betrekken van de diverse communicatie ondersteuningsmogelijkheden van lokale overheden en partners in het project ontstaat een breder bereik en een grotere bewustwording bij onze verschillende doelgroepen.

De volgende communicatiekanalen worden ingezet:

- *Website*: Als Sociale Voedseltuin hebben we een website: [voorbeeld: <https://pluimerije.nl/>]. Het plaatsen van updates met projectvoortgang, evenementen en succesverhalen.
- *Sociale media*: Regelmatige posts op platforms als Facebook/Instagram en LinkedIn.
- *Nieuwsbrief*: Het inzetten van een nieuwsbrief onder de oogstgezinnen voor educatie, recepten, oogst van de week etc.
- *Persberichten*: Strategisch verspreid bij belangrijke mijlpalen (bijv. uitbreiding tuin of plaatsing kas).
- *Evenementen*: Workshops, open dagen en deelname aan lokale festivals.
- *Lokale media*: Interviews en artikelen in lokale/nationale kranten en op radio-/tv-zenders.
- *Kanalen stakeholders*; Denk hierbij aan sociale mediakanalen van de gemeente of Univé Buurtfonds.

Organisatie

Gedurende de operationele fase van de tuin ontstaan er verschillende rollen binnen de organisatie van de Sociale Voedseltuin die hieronder nader worden toegelicht.

Bestuur

Achter het operationele gedeelte van de Sociale Voedseltuin zit een Stichting met ANBI-status en een bestuur van deze stichting. Dit om zowel organisatorisch als financieel transparant te werken. Het bestuur van [naam stichting voedseltuin] heeft de verantwoordelijkheid om de Stichting op een behoorlijke manier te besturen zonder inmenging van eigen belangen. De bestuursleden hebben een breed lokaal en regionaal netwerk in [plaats] en omgeving en voelen zich verbonden met de doelstelling van de Stichting.

Dit is afhankelijk van de gekozen rechtsvorm. Sociale Voedseltuinen Nederland raadt het zijn van een Stichting doorgaans aan omdat hier ANBI-status bij verkregen kan worden., maar hier zijn allerlei mogelijkheden voor. Raadpleeg de SVNL-kennisbank over rechtsvormen voor meer informatie.

Coördinator *[optioneel, dit kan ook een tuinder zijn]*

De coördinator is het operationele aanspreekpunt voor alle betrokken partijen van de Sociale Voedseltuin en opereert tussen het bestuur en de tuinder in. Het waarborgen van de continuïteit (zowel organisatorisch als ook financieel) van de Sociale Voedseltuin is de hoofdtaak van de coördinator.

Tuinder(s)

Op de Sociale Voedseltuin wordt van maart tot november op vaste momenten in de week getuinderd, onder begeleiding van een professionele tuinder. Samen met deze tuinder werken deelnemers aan een teeltplan, leren ze de kneepjes van tuinieren en er vindt kennisoverdracht plaats. Wij hanteren een laagdrempelige aanpak, waarbij de tuinder verantwoordelijk is voor de oogst en het onderhoud van de tuin.

Sociaal werker *[optioneel, dit kan ook een tuinder zijn]*

Om voldoende aandacht en tijd te kunnen geven aan de mens op de tuin, kan het een waardevolle aanvulling zijn om op bepaalde momenten (denk aan: oogstmomenten en evenementen gericht op verbinding van de verschillende doelgroepen) een echte professional aanwezig te hebben op de tuin. Dit kan een zorgprofessional zijn die ook tuinderswerkzaamheden verricht of alleen de zorgtaken op zich neemt, zodat de tuinder zich (meer) kan richten op de specifieke tuinwerkzaamheden.

Vrijwilligers

De Sociale Voedseltuin werkt met vrijwilligers. Dit kunnen vrijwilligers zijn met een vaste taakomschrijving en een regelmatige deelneming aan de activiteiten, maar ook mensen met een minder structurele deelname zijn van harte welkom. De werkzaamheden lopen uiteen van het helpen op de tuin, het doen van onderhoudswerkzaamheden of het opstarten en begeleiden van activiteiten/projecten.

Bijhouden van resultaten

Om impact te kunnen laten zien gaan we als Sociale Voedseltuin de volgende indicatoren bijhouden. Dit wordt gebruikt voor bijvoorbeeld verantwoording richting Sociale Voedseltuinen Nederland.

Aantal minima huishoudens voorzien

Hoeveel huishoudens hebben dit jaar groenten, fruit, aardappels en kruiden ontvangen?

Antwoord: _____

Via de voedselbank

Hoeveel huishoudens zijn via de voedselbank geholpen met groenten, fruit, aardappels en kruiden?

Antwoord: _____

Zelf oogsten

Hoeveel huishoudens hebben zelf groenten geoogst?

Antwoord: _____

Totale teeltoppervlakte

Wat is het totale teeltoppervlakte van de tuin?

Antwoord: _____

Percentage voor minima

Hoeveel procent van het teeltoppervlak (inclusief kas) is gereserveerd voor minima huishoudens?

Antwoord: _____

Voedseleducatie

Welke activiteiten zijn georganiseerd rond voedseleducatie en wanneer?

Antwoord: _____

Kinderen bereikt

Hoeveel kinderen hebben iets geleerd door of op de sociale voedseltuin? Beschrijf een voorbeeld.

Antwoord: _____

Volwassenen bereikt

Hoeveel volwassenen hebben iets geleerd door of op de sociale voedseltuin? Beschrijf een voorbeeld.

Antwoord: _____

Financiën

In dit hoofdstuk schetsen we wat de investeringskosten en exploitatiekosten zijn van een sociale voedseltuin. We gaan hieruit van een tuin ter grootte van 250 gezinnen. De bedragen zijn afgeleid van de bestaande en operationele Sociale Voedseltuinen (Nieuwehorne en Oosterwolde). We streven naar een gedragen financiële aanpak van de gemeente, (lokaal) bedrijfsleven en de zorgverzekeraar.

Dit model qua inkomsten verandert echter behoorlijk als er gekozen wordt voor een hybride model met commerciële abonnementen erbij. Denk aan particuliere klanten of restaurants. Ook veranderen zaken als inrichting tuin en gereedschap als alles er al is.

Investeringsbegroting van Sociale Voedseltuin *[naam initiatief]*

We streven naar een gedragen financiële aanpak van de gemeente, (lokaal) bedrijfsleven en de zorgverzekeraar. Om een sociale voedseltuin te starten, willen we een gedekte begroting van de investeringskosten en exploitatiekosten voor de eerste 3 jaar. Ons streven is om de financiële stabiliteit van een sociale voedseltuinen op lange termijn te waarborgen, verdergaand dan de initiële drie jaar.

Grofweg kan je zeggen dat de opstartkosten tussen de €50.000,- en €75.000 bedragen per tuin. De daadwerkelijke kosten hangen af van de locatie; zijn er bijvoorbeeld al faciliteiten, zoals een ontmoetingsplek, zijn er stroom- en watervoorzieningen etc. Voor dekking van de investeringskosten wordt gekeken naar incidentiele gelden, zoals fondsen, subsidies en donaties.

Kosten	
Opzetten en inrichten tuin	€ 20.000
Kassen	€ 15.000
Gereedschap	€ 4.000
Zaaiklaar maken	€ 4.000
Irrigatiesysteem	€ 6.000
Faciliteiten	€ 24.000
Communicatie	€ 2.000
Totaal	€ 75.000

Voor een meer gedetailleerde uiteenzetting zie [bijlage 1](#).

Exploitatiebegroting van de Sociale Voedseltuin

De exploitatiekosten bedragen rond de €300,- per huishouden. Voor onze tuin die 250 huishoudens voorziet van groenten, fruit, aardappelen en kruiden, zijn deze kosten dus $250 \times €300 = € 75.000,-$ per jaar. Hier gaan we dus uit van 100% van alle teelt is voor sociale doeleinden.

Het is altijd ons doel om de exploitatiekosten voor de periode van minimaal drie jaar te kunnen dekken. Dit doen we om enerzijds de huishoudens uit de doelgroep(en) meerjarige zekerheid te kunnen geven en daarmee ook gezondere eetpatronen te stimuleren en anderzijds om de professionele tuinders die nodig zijn om de voedselzekerheid- en veiligheid te garanderen, duurzaam arbeidsperspectief te kunnen bieden.

Wij kiezen bewust voor een opzet waarbij de exploitatiekosten evenredig kunnen worden gedeeld door de belangrijkste stakeholders. Dit betekent dat wij de totale exploitatiekosten willen financieren met een bijdrage van de betreffende gemeente, zorgverzekeraar en het (lokale) bedrijfsleven. Ieder een derde deel van kosten. Aangevuld met particulieren donaties, fondsen en incidentiele subsidies. Zo creëren we spreiding, blijven de kosten beheersbaar en vergroten we het draagvlak om de sociale voedseltuin te blijven exploiteren.

Kosten			Opbrengst	
Loonkosten	€	46.000	Bijdrage gemeente	€ 25.000
Biologisch zaai-, plant- en pootgoed	€	8.000	Bijdrage bedrijven*	€ 25.000
Gas/Water/Licht	€	1.500	Bijdrage zorgverzekeraar*	€ 25.000
Pacht	€	1.500		
Onderhoud machines	€	1.000		
Communicatie & voorlichting	€	8.000		
Evenementen/activiteiten	€	8.000		
Onvoorzien	€	1.000		
Totaal	€	75.000		€ 75.000

Voor een meer gedetailleerde uiteenzetting zie [bijlage 1](#).

Bedrijven

Bij de aanvang van de activiteiten van een nieuwe sociale voedseltuin is er meteen de behoefte aan een dekkende exploitatiebegroting. Onze ervaring heeft ons geleerd dat het niet

eenvoudig is om vóór de start van de activiteiten de nodige donaties uit het bedrijfsleven te kunnen ontvangen. Mede door het organiseren van bijeenkomsten, rondleidingen en events wordt het mogelijk om bedrijven aan de sociale voedseltuin te binden. Zij zijn pragmatisch ingesteld en willen graag kunnen zien waar we hun steun voor inzetten. Tegelijkertijd zien we ook dat wanneer bedrijven zich eenmaal committeren, wij ook op hen kunnen rekenen en de bereidheid tonen om de initiatieven van de stichting blijvend financieel te ondersteunen.

Mede gelet daarop maken we afspraken met de betreffende gemeente om ervoor te kunnen zorgen dat we een goede start kunnen maken. Het meest recente voorbeeld is de realisatie van de sociale voedseltuin in de gemeente Smalingerland. Met de gemeente hebben we afgesproken dat zij zich garant stellen voor het financiële deel dat door het bedrijfsleven moet worden opgebracht.

Bijlage Tabellen begroting

UITGAVEN		
Uitgavensoort	Omschrijving	Bedrag
1. Investering	1.1 Bodemonderzoek en vergunningen	€ -
	1.2 Gereedschap (klein zoals harken en groot zoals grasmaaien)	€ -
	1.3 Faciliteiten (Irrigatiesysteem, keet, inboedel keet, kas, tarp, picknickbanken)	€ -
	1.4 Fruitbomen en struiken	€ -
	1.5 Zaaiklaar maken perceel (inhuur loonwerkers, groot gereedschap, grondverbetering)	€ -
	1.6 Inhuur derden voor opzetten tuin	€ -
	1.7 Onvoorzien	€ -
		TOTAAL INVESTERING
2. Operationeel	2.1 Biologisch zaai-, plant- en pootgoed	€ -
	2.2 Onderhoud materialen	€ -
	2.3 Grondbewerking (compost, houtsnippers, mulch, lavameel)	€ -
	2.4 Kweekmaterialen en verpakking	€ -
	2.5 Kantinekosten	€ -
	2.6 Communicatie & voorlichting	€ -
	2.7 Evenementen/activiteiten	€ -
	2.8 Onvoorzien	€ -
	2.9 ...	€ -
	TOTAAL OPERATIONEEL	€ -
3. Personeelskosten	3.1 Loonkosten tuinder	€ -
	3.2 Loonkosten coördinator	€ -
		TOTAAL PERSONEELSKOSTEN

4. Bedrijfsvoering	4.1 Promotie	€ -
	4.2 Bankkosten	€ -
	4.3 Kantoorbenodigdheden	€ -
	4.4 Verzekeringen	€ -
	4.5 Leges en rapporten tbv nieuwe locaties	€ -
	4.6 Bedrijfskleding	€ -
	4.7 ...	€ -
	TOTAAL BEDRIJFSVOERING	€ -

Totaal Uitgaven € -

INKOMSTEN		
Inkomstensoort	Omschrijving	Bedrag
Bestemmingsvoorziening voorafgaande jaar		€ -
	TOTAAL BESTEMMINGSVORZIENING	€ -
		€ -
1. Subsidies en fondsen	1.1 Overheid 1	€ -
	1.2 Overheid 2	€ -
	1.3 Zorgverzekeraar 1	€ -
	1.4 Zorgverzekeraar 2	€ -
	1.5 Bedrijfsleven 1	€ -
	1.6 Bedrijfsleven 2	€ -
	1.7 ...	€ -
	TOTAAL SUBSIDIES EN FONDSSEN	€ -
2. Overige activiteiten	2.1 Donaties en giften	€ -
	2.2 Oogstaandelen	€ -
	2.3 Workshop	€ -
	2.4 ...	€ -
	TOTAAL OVERIGE ACTIVITEITEN	€ -

Links en media

Links

- Website Sociale Voedseltuinen NL
<https://www.socialevoedseltuinen.nl/>
- Website De Pluimerije
<https://pluimerije.nl/>
- Website Stichting Sociaal en Vitaal
www.sociaalenvitaal.nl
- Website De Kleine Boerderij
<https://www.dekleineboerderij.nl>
- [*Video Sociale Voedseltuinen*](#)

Tv

- [*De Kleine Boerderij in NPO's 'Stand van Nederland' over brede welvaart*](#)
- [*Minima krijgen groenten uit de sociale voedseltuin van De Kleine Boerderij uit Oosterwolde*](#)

Geschreven media

- [*De Rijkdom van een gedeelde oogst*](#)
- [*Tweede sociale voedseltuin in Drenthe opent de poort*](#)
- [*Reportage in Rabo&Co*](#)
- [*Stichting De Friesland*](#)

